

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain, kaivoslain ja ydinenergilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia siten, että lakia täydennettäisiin ympäristövaikutusten arviointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/92/EU ja vaarallisten aineiden suuronnnettomuusvaaran torjuntaa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU toimeenpanon osalta. Muutokset kohdistuisivat direktiivien mukaisten lupien myöntämistä, tiedoksiantoa sekä muutoksenhakua koskeviin säännöksiin. Lisäksi lakiin tehtäisiin teknisiä muutoksia.

Lisäksi ydinenergilakiin ja kaivoslakiin ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännökset, jotka koskevat ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin ehdotettua uutta, valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevaa säännöstä (HE50/2021 vp).

Tavoitteena on, että säännösmuutokset voisivat tulla kokonaisuudessaan voimaan vuoden 2021 kuluessa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 EU-säädöksiensä sekä kansainvälisten sopimusten tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
3 Nykytila ja sen arviointi.....	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	9
5 Lausuntopalaute.....	10
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	10
6.1 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta	10
6.2 Kaivoslaki	14
6.3 Ydinenergialaki	15
7 Lakia alemman asteinen sääntely	16
8 Voimaantulo	16
9 Suhde muihin esityksiin.....	16
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	16
LAKIEHDOTUKSET	19
Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	19
Laki kaivoslain muuttamisesta.....	21
Laki ydinenergialain muuttamisesta	22

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomi on vastaanottanut 28.11.2019 Euroopan komissiolta virallisen huomautuksen (asi-anumero 2019/2290) koskien tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/92/EU (jäljempänä *YVA-direktiivin*) toimeenpanoa Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Komissio on katsonut, että useita direktiivin säännöksiä ei ole asianmukaisesti toimeenpantu Suomessa. Komission mukaan puutteet koskevat muun muassa ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä *YVA-menettely*) soveltamisalan määräytymistä, YVA-menettelyn tulosten huomioon ottamista lupamenettelyissä, kansainvälistä kuulemismenettelyä sekä päätösten perustelemiseen ja muutoksenhakuoikeuteen liittyviä kysymyksiä.

Osa komission huomautuksista on luonteeltaan teknisiä ja liittyvät direktiivin säännösten toimeenpanon yksityiskohtiin. Iso osa komission väitteistä kohdistuu YVA-direktiivin lupamenettelyille asettamien vaatimusten täytäntöönpanoon sektorikohtaisissa lupasäädöksissä, joissa säädetään YVA-menettelyä koskevien hankkeiden lupamenettelyistä. Komission virallinen huomautus koskee siten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, jäljempänä *YVA-laki*) lisäksi myös joukkoa sektorikohtaisia lupasäädöksiä. Huomautukseen liittyvät työ- ja elinkeinoministeriön toimialalla olevat säädökset ovat vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettu laki (390/2005, jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki*), kaivoslaki (621/2011) sekä ydinenergiain laki (990/1987), joihin muutostarve kohdistuu. Komissio on katsonut, että YVA-lain soveltaminen ei kaikilta kohdilta ole selvää eri lupien myöntämisen yhteydessä.

Suomi on 24.3.2020 antamassaan vastauksessa ilmoittanut, että Manner-Suomi ja Ahvenanmaa tulevat täydentämään kansallista lainsäädäntöään YVA-direktiivin säännösten toimeenpanon täsmentämiseksi. Lainsäädäntömuutokset valmistellaan siten, että lainsäädäntömuutokset kokonaisuudessaan tulisivat voimaan vuoden 2021 aikana.

Suomi on vastaanottanut toisen Euroopan komission virallisen huomautuksen 3.7.2020 (asi-anumero 2020/2218) koskien vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU (jäljempänä *Seveso III-direktiivi*) toimeenpanoa Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Komissio on katsonut, että useita direktiivin säännöksiä ei ole pantu asianmukaisesti täytäntöön. Komission huomautus koskee direktiivin säännösten yksityiskohtien sisällyttämistä kansalliseen lainsäädäntöön ja ovat pääosin luonteeltaan teknisiä.

Suomi on 30.10.2020 antamassaan vastauksessa ilmoittanut, että komission huomautuksen kohteena olevia säännöksiä on osittain jo kansallisessa lainsäädännössä ja näin ollen kiistänyt komission huomautuksen siltä osin. Suomi on vastannut muiden komission huomautuksen kohteena olleiden säännösten osalta, että Suomi tulee muuttamaan kemikaaliturvallisuuslakia ja vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annettua valtioneuvoston asetusta (685/2015). Tarvittavat muutokset koskevat osittain samoja säännöksiä kuin edellä mainitussa YVA-direktiiviä koskevassa komission huomautuksessa on luvattu muuttaa kemikaaliturvallisuuslakia.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Hallituksen esityksen tausta-aineisto on saatavilla ministeriön internetsivuilla tunnuksella TEM009:00/2021.

Tarvittavia säännösmuutoksia on käsitelty myös virallisen huomautuksen koordinoimista varten perustetussa yhteistyöryhmässä.

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi –palvelussa 10.5. – 21.6.2021.

2 EU-säädösten sekä kansainvälisten sopimusten tavoitteet ja pääasiallisen sisältö

YVA-direktiivi

YVA-direktiivi koskee sellaisten julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ennen luvan myöntämistä hankkeet, joilla etenkin laatunsa, kokonsa tai sijaintinsa vuoksi todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia, alistetaan lupamenettelyyn ja että niiden vaikutukset arvioidaan. Nämä hankkeet määritellään direktiivin 4 artiklassa.

Direktiivin 6 artiklan 6 kohdassa säädetään tiedottamisen määräajoista. Kohdan mukaan on asetettava eri vaiheille kohtuulliset määräajat, joilla mahdollistetaan, että yleisölle tiedottamiseen ja yleisön, jota asia koskee, valmistautumiseen sekä tehokkaaseen osallistumiseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon tämän artiklan mukaisesti jää riittävästi aikaa.

Direktiivin 7 artiklassa säädetään kansainvälisestä kuulemismenettelystä. Jos jäsenvaltion tiedossa on, että tietyllä hankkeella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa, tai jos jäsenvaltio, johon todennäköisesti kohdistuu merkittävä vaikutus, niin vaatii, sen jäsenvaltion, jonka alueella hanke aiotaan toteuttaa, on toimitettava sille jäsenvaltiolle, johon vaikutus kohdistuu, mahdollisimman pian ja viimeistään silloin, kun se tiedottaa asiasta omille kansalaisilleen.

Direktiivin 8 artiklassa säädetään kuulemisten tuloksen huomioonottamista luvassa. Artiklan mukaan kuulemisten ja käytyjen neuvottelujen tulokset sekä 5–7 artiklan mukaisesti saadut tiedot on otettava asianmukaisesti huomioon lupamenettelyssä.

Direktiivin 8 a artiklan 1 kohdassa säädetään perustellun päätelmän huomioonottamisesta luvassa. Kohdan mukaan luvan myöntämispäätöksen on sisällettävä muuan muassa tiedot direktiivin 1 artiklan 2 kohdan g alakohdan iv alakohdassa tarkoitettusta perustellusta päätelmästä.

Direktiivin 11 artiklan 1 kohdassa säädetään muutoksenhausta. Kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisen oikeusjärjestelmän mukaisesti siihen yleisöön kuuluville, jota asia koskee ja: a) joiden etua asia riittävästi koskee tai vaihtoehtoisesti; b) jotka väittävät oikeuksiensa heikentyvän, jos jäsenvaltion hallintolainkäyttöä koskevassa säännöstössä niin edellytetään, on mahdollisuus saattaa tuomioistuimessa tai muussa laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa elimessä tähän direktiiviin sisältyvien yleisön osallistumista koskevien säännösten soveltamisalaan kuuluvien päätösten, toimien tai laiminlyöntien asiassällön taikka niihin liittyvien menettelyjen laillisuus uudelleen tutkittavaksi.

Seveso III-direktiivi

Seveso III-direktiivin tavoite on vahvistaa säännöt sellaisten suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi, joissa on mukana vaarallisia aineita, ja rajoitetaan suuronnettomuuksista ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheutuvia seurauksia, jotta koko unionissa voitaisiin taata yhdenmukaisesti ja tehokkaasti korkea suojelun taso. Direktiiviä sovelletaan direktiivin 2 artiklassa tarkoitettuihin tuotantolaitoksiin, joissa käsitellään vaarallisia aineita.

Direktiivin 3 artiklan 18 säädetään 'yleisön, jota asia koskee' -määritelmästä. Kohdan mukaan direktiivissä tarkoitetaan 'yleisöllä, jota asia koskee' yleisöä, johon onnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, tai yleisöä, jonka etua 15 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia asioita koskeva päätös koskee; tätä määritelmää sovellettaessa valtioista riippumattomilla järjestöillä, jotka edistävät ympäristönsuojelua ja täyttävät mahdolliset kansallisen lainsäädännön mukaiset vaatimukset, katsotaan olevan etu tässä asiassa.

Direktiivin 23 artiklan b alakohdassa säädetään muutoksenhakuoikeudesta yleisölle, jota asia koskee. Alakohdan mukaan yleisöllä, jota asia koskee, on kansallisten oikeusjärjestelmiensä mukaisesti tämän direktiivin 15 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa mahdollisuus saattaa asian laillisuus uudelleen tutkittavaksi direktiivin 2011/92/EU 11 artiklassa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

Ympäristötiedodirektiivi

Ympäristöä koskevan tiedon saantiin liittyy ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/4/EY (jäljempänä *ympäristötiedodirektiivi*). Ympäristötiedodirektiivillä pyritään turvaamaan viranomaisten omassa tai viranomaista varten toisen hallussa olevan ympäristötiedon julkinen saatavuus. Direktiivin tavoitteena on myös varmistaa, että ympäristötietoa saatetaan viran puolesta saataville ja levitetään yleisölle, jotta saavutetaan ympäristötiedon mahdollisimman laaja järjestelmällinen saatavuus ja levittäminen yleisölle. Tämän vuoksi on edistettävä erityisesti tietoverkkojen ja/tai sähköisten välineiden käyttöä, jos sellaisia on käytettävissä.

Direktiivin 2 artikla sisältää ympäristötiedon määritelmät. Ympäristötiedodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan ympäristötiedolla tarkoitetaan "kirjallisessa, visuaalisessa, kuultavassa, sähköisessä tai muussa aineellisessa muodossa olevaa tietoa" erinäisistä ympäristöön liittyvistä tekijöistä (osa-alueiden tila ja vuorovaikutus, ympäristöön vaikuttavat toimenpiteet ja tekijät, ympäristölainsäädännön toimeenpanoa koskevat kertomukset, analyysit ja oletukset, joita käytetään ympäristöön liittyvien toimenpiteiden ja toimien yhteydessä ja ihmisten terveyden ja turvallisuuden tila, elintarvikeketjun saastuminen tarvittaessa mukaan lukien, sekä elinolojen, kulttuurikohteiden ja rakennetun ympäristön tila, sikäli kuin se voi vaikuttaa näihin). Ympäristötiedon käsite on siten laaja eikä se kata vain suoranaisesti ympäristöä koskevia tietoja vaan myös ympäristöön vaikuttavia tietoja.

Direktiivin 4 artikla (2 kohdan f alakohta) mahdollistaa ympäristötietojen avoimesta saatavuudesta poikkeamisen henkilötietojen suojan vuoksi. Ympäristötiedodirektiivin poikkeuksia on kuitenkin tulkittava suppeasti vertaamalla tiedon ilmaisemiseen liittyvää yleistä etua epäami-sellä saavutettaviin etuihin siten, että tietojen saatavuus on pääsääntö.

Århusin yleissopimus

Århusin yleissopimuksessa annetaan yleisölle (yksityishenkilöille ja heitä edustaville järjestöille) oikeus saada tietoa ympäristöasioista ja osallistua ympäristöasioita koskevaan päätöksentekoon sekä hakea korvausta, jos näitä oikeuksia ei kunnioiteta. Århusin sopimus on Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission yleissopimus, joka on tullut voimaan 30.10.2001. Euroopan yhteisö allekirjoitti yhdessä kaikkien jäsenvaltioidensa kanssa Århusin yleissopimuksen vuonna 1998. Århusin yleissopimus on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetulla lailla (767/2004) ja tullut voimaan 30.11.2004.

Århusin yleissopimuksen 6 artiklan mukaan yleisölle, jota asia koskee, tiedotetaan ympäristöön liittyvän päätöksentekomenettelyn alkuvaiheessa joko julkisen ilmoituksen välityksellä tai tarvittaessa henkilökohtaisesti muun muassa menettelyn aloittamisajankohdasta ja yleisön osallistumismahdollisuuksista. Artiklan mukaan yleisön osallistumismenettelyn eri vaiheissa on oltava kohtuulliset määräajat ja kukin sopimuspuoli huolehtii siitä, että yleisö voi osallistua jo alkuvaiheessa, kun kaikki vaihtoehdot ovat avoimia ja kun yleisö voi osallistua menettelyyn tehokkaasti. Yleisön on mahdollista esittää huomautuksia tai mielipiteitä liittyen ehdotettuun toimeen. Päätöksestä tiedotetaan yleisölle viipymättä soveltuvien menettelyjen mukaisesti sen jälkeen, kun viranomainen on tehnyt päätöksen.

Muutoksenhausta ja vireillepano-oikeudesta säädetään Århusin yleissopimuksen 9 artiklassa. Sen mukaan niillä, jotka kuuluvat yleisöön, joita asia koskee ja joiden etua asia riittävästi koskee, on mahdollisuus saattaa mikä tahansa 6 artiklan soveltamisalaan kuuluva päätös uudelleen tutkittavaksi toimivaltaiseen tuomioistuimeen. Yleisöön kuuluvilla tulee olla 9 artiklan mukaan uudelleentarkastelumenettelyjen lisäksi ja niiden soveltamista rajoittamatta mahdollisuus turvautua hallinnollisiin tai tuomioistuinmenettelyihin yksityishenkilöiden ja viranomaisten sellaisten toimien tai laiminlyöntien tutkimiseksi uudelleen, jotka ovat sopimuspuolen kansallisen ympäristölainsäädännön säännösten kanssa ristiriidassa. Menettelyiden tulee olla riittäviä ja tehokkaita oikeussuojakeinoja, joihin sisältyy tarvittaessa väliaikaiset turvaamistoimenpiteet. Niiden tulee olla myös oikeudenmukaisia, tasapuolisia ja nopeita eivätkä ne saa olla niin kalliita, että se olisi este menettelyyn osallistumiselle. Århusin yleissopimuksen 9 artiklan nojalla tehdyt päätökset annetaan kirjallisesti tai kirjalliseen muotoon tallennettuina. Tuomioistuinten ja mahdollisuuksien mukaan myös muiden elinten päätökset asetetaan julkisesti saataville.

3 Nykytila ja sen arviointi

Kemikaaliturvallisuuslaki ja YVA-laki

Kemikaaliturvallisuuslaissa on osittain säädetty Seveso III-direktiivin toimeenpanosta. YVA-laissa on puolestaan säädetty ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja sillä on osittain toimeenpantu YVA-direktiivi. YVA-direktiivi on toimeenpantu myös valtioneuvoston asetuksella (277/2017), maankäyttö- ja rakennuslainsäädännöllä (maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) ja -asetus (895/1999)), luonnonsuojelulailla (1096/1996) sekä lupamenettelyjä koskevien velvoitteiden osalta alakohtaisilla säädöksillä joihin kemikaaliturvallisuuslaki kuuluu. YVA-direktiivin soveltamisalaan kuuluu hankkeita, jotka Seveso III-direktiivissä katsottu kuuluvan direktiivin soveltamisalaan kuuluviksi tuotantolaitoksiksi. Kemikaaliturvallisuuslain 26 §:ssä on säädetty ympäristövaikutusten arviointiselostuksen esittämisvelvoitteesta kemikaaliturvallisuuslain nojalla annettavaa lupaa hakiessa. Pykälässä on viitattu kumottuun ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin (468/1994).

Ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottamisesta lupamenettelyssä ja luvassa säädetään YVA-lain 4 luvussa. Suomen vastauksessa Euroopan komissiolle on luvattu muuttaa kemikaaliturvallisuuslakia siten, että siinä viitataan perusteltuun päätelmään ja säädetään siitä, että lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Kemikaaliturvallisuuslain 26 §:stä puuttuu viittaus YVA-lain 23 §:n mukaisen perustellun päätelmän huomioon ottamisesta lupapäätöstä tehtäessä. YVA-lain 25–27 §:ssä on säädetty ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottamisesta lupamenettelyssä ja luvassa. Suomen vastauksessa Euroopan komissiolle on myös luvattu lisätä kemikaaliturvallisuuslakiin säännökset perustellun päätelmän ja sen huomioon ottamista koskevien tietojen sisällyttämisestä lupapäätökseen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on soveltanut YVA-lain lupaharkintaa koskevia säännöksiä jo nykyisin.

Kemikaaliturvallisuuslain 12 a luvussa on säädetty lain soveltamisalaan kuuluvien lupa-asioiden kuulemisesta ja tiedottamisesta. Kemikaaliturvallisuuslain 12 a luvussa ei ole säädetty YVA-direktiivin mukaisesta kansainvälistä kuulemisesta koskevasta menettelystä tilanteissa joissa lain soveltamisalaan kuuluvalla hankkeella katsotaan olevan todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia. Hallintolain 63 §:ssä on säädetty yleislakina tiedoksiannosta ulkomaille. Tiedoksiannot toimitetaan hallintolain säännösten tai asianomaisen vieraan valtion lainsäädännön mukaan, jollei Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista ei muuta johdu. Euroopan komission käynnistämän rikkomusmenettelyä koskevassa Suomen vastauksessa Euroopan komissiolle Suomi on luvannut muuttaa kansainvälistä kuulemisesta koskevia säännöksiä sekä lisätä lupia koskeviin säännöksiin viittaussäännökset. Kansainvälistä kuulemismenettelyä tarvitsevia kemikaaliturvallisuuslain mukaisia lupahakemuksia ei ole ollut turvallisuus- ja kemikaalivirastolla tähän mennessä.

Kemikaaliturvallisuuslain 104 b §:ssä säädetään lupahakemuksesta tiedottamisesta. Hallintolain 62 a § julkisesta kuuluttamisesta on tullut voimaan 1.1.2020. Hallintolain ollessa yleislaki kemikaaliturvallisuuslaissa on osittain päällekkäisiä säännöksiä hallintolain kanssa sekä viittaus kumottuun julkisista kuulutuksista annettuun lakiin (134/1925).

Kemikaaliturvallisuuslain 126 §:ssä on säädetty muutoksenhausta. Kemikaaliturvallisuuslain 126 §:ssä säädetään muutoksenhausta ministeriön ja valvontaviranomaisen päätökseen. Pykälässä on viitattu oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (808/2019). Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa lain (808/2019) 7 §:ssä säädetään yleisesti valitusoikeudesta hallintoasioissa. Erityislaissa voidaan antaa tarkemmat säännökset valitusoikeudesta. Seveso III-direktiivin 23 artiklan b alakohdassa on säädetty, että yleisöllä, jota asia koskee, on kansallisten oikeusjärjestelmiensä mukaisesti tämän direktiivin 15 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa mahdollisuus saattaa asian laillisuus uudelleen tutkittavaksi direktiivin 2011/92/EU 11 artiklassa säädettyjen menettelyjen mukaisesti. Komission käynnistämän rikkomusmenettelyn Seveso III-direktiivin osalta komissio on myös katsonut, että 'yleisön' -määritelmää ei ole tarvittavilta osin toimeenpantu kemikaaliturvallisuuslaissa. Kemikaaliturvallisuuslain 6 §:n 22 kohdassa ei ole sisällytetty järjestöjä 'yleisön' -määritelmään sekä muutoksenhakusäännöksissä ei ole myöskään tarkemmin määritelty nykyään järjestöjen muutoksenhakuoikeutta. Suomen antamassa vastauksessa kemikaaliturvallisuuslakiin on luvattu lisätä järjestöt 'yleisön' -määritelmään ja antaa tarkemmat säännökset järjestöjen muutoksenhakuoikeudesta.

Vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (685/2015) ja räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (819/2015) on säädetty lupapäätösten sisällöstä ja lupapäätöksestä tiedottamisesta. Asetuksissa on viitattu kumottuun ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin (468/1994). Kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetun lupapäätöksen sisältö on

asetuksen säädetty eri lupien mukaisesti. YVA-lain mukaisia hankkeita koskevia lupapäätöksiä tehdään kemikaaliturvallisuuslain 23 ja 58 §:n nojalla. Kyseisien säännösten perusteella annettavissa luvissa on huomioitu YVA-laissa säädetty ympäristövaikutusten arviointi lupaharkinnassa.

Kaivoslaki ja ydinenergi laki

Kaivoslain (621/2011) lupamenettelyt kuuluvat YVA-lain soveltamisalaan. Voimassa oleva kaivoslaki ei sisällä säännöksiä tilanteista, joissa lain soveltamisalaan kuuluvalla hankkeella katsotaan olevan todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia.

Ydinenergi laki (990/1987) on yksi YVA-lain soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden lupamenettelyihin sovellettavista sektorikohtaisista säädöksistä. Myöskään ydinenergi lakiin ei sisälly säännöksiä niitä tilanteita varten, joissa lain soveltamisalaan kuuluvalla hankkeella katsotaan olevan todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia. Ydinenergi laki ei tältä osin täytä YVA-direktiivin vaatimuksia.

Hallintolaki ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettu laki

Hallintolain (434/2003) 62 a ja 62 b §:ssä säädetään yleislakina julkisesta kuulutuksesta sekä tietojen julkaisemisesta yleistiedoksi antona ja julkista kuulutusta toimitettaessa. Toimivalta julkisen kuulutuksen käyttämiseksi annetaan kuitenkin erityislainsäädännössä. Hallintolain 62 b §:ssä on poikettu viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentista sallimalla välttämättömien henkilötietojen julkaisun yleistiedoksi antoa ja julkista kuulutusta toimitettaessa.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään henkilötietojen luovuttamisesta viranomaisen rekisteristä. Viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 7 §:n 1 momentissa säädetään valitusoikeudesta. Momentin mukaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään. Viranomainen saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Kemikaaliturvallisuuslakiin tehtäisiin tarvittavat muutokset siten, että YVA-direktiivin sekä Seveso III-direktiivin kansallista toimeenpanoa täydennettäisiin. Kemikaaliturvallisuuslakia muutettaisiin lisäämällä 'yleisö'-määritelmään myös järjestöt, tarkentamalla lupaharkinnassa ympäristövaikutusten arvioinnin huomioiseen viittaavia säännöksiä sekä lupahakemuksesta ja -päätöksestä tiedottamista koskevia säännöksiä lisäten samalla niihin viittauksen YVA-lakiin lisät-

täväksi esitettyyn kansainvälistä kuulemista koskevaan säännökseen. Muutoksenhakusäännökseen lisättäisiin rekisteröityjen yhdistyksien ja säätiöiden valitusoikeus, jolloin direktiivien vaatimat järjestöt voisivat hakea muutosta lupapäätöksiin. Valitusoikeutta koskevaa säännöstä muutettaisiin kattamaan myös sijaintikuntien valitusoikeus. Lisäksi säännökseen tehtäisiin teknisiä muutoksia muun muassa muuttamalla viitauksia voimassa oleviin säädöksiin.

Kaivoslain ja ydinenergialain lupamenettelyä koskeviin säännöksiin lisättäisiin viittaukset, jotka koskevat ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin ehdotettua uutta, valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevaa säännöstä. Lisäykset olisivat osa YVA-direktiivin 7 artiklan kansallista täytäntöönpanoa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Viranomaisvaikutukset

Kemikaaliturvallisuuslakiin ehdotetut muutokset koskisivat määrittelyjä, lupakäsittelyä ja –asiasta tiedottamista sekä muutoksenhakua. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on soveltanut voimassaolevaa YVA-lakia niiden lupahakemusten osalta, joihin on liittynyt YVA-lain mukainen hanke. Näin ollen lupaharkintaan liittyvien säännöksiin muutokset ovat säännösteknisiä, eikä vaikuta viranomaisen toimintaan.

YVA-lain 29 a §:ään lisättävää kansainvälistä kuulemista koskevaan menettelyyn tehtävä viittaus ei myöskään aiheuta lisäkustannuksia viranomaisille. Kansainväliseen menettelyyn liittyvät velvoitteet eivät vaikuttaisi merkittävästi viranomaisten resursseihin, sillä tällaisia hankkeita ei ole ollut esimerkiksi kemikaaliturvallisuuslain mukaisissa luvissa. Jos tällainen hanke tulee, velvoitteiden toteuttaminen edellyttäisi kuitenkin yhteistyötä yhteys- ja lupaviranomaisen ja ympäristöministeriön välillä. Hankkeesta vastaava vastaisi toiselle valtiolle toimitettavien asiakirjojen käännösten kustannuksista, joten käännöskustannukset eivät jäisi viranomaisten vastattavaksi.

Muutoksenhakua koskevat säännösmuutokset kemikaaliturvallisuuslakiin antaisivat rekisteröidyille yhdistyksille ja säätiöille, joiden tarkoituksena on alueen luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen sekä toiminnan sijaintialueen kunnille valitusoikeuden. Säännösmuutos voi lisätä jonkin verran valitusten käsittelyyn liittyviä tehtäviä turvallisuus- ja kemikaalivirastossa sekä tuomioistuimissa.

Taloudelliset vaikutukset

YVA-lakiin tehtävän viittauksen osalta kansainvälistä kuulemista koskevaa menettelyä koskevat uudet asiakirjojen kääntämisvelvoitteet kuuluisivat aiheuttaja maksaa –periaatteen mukaisesti hankkeesta vastaavalle. Muutoksesta aiheutuisi hankkeesta vastaavalle näin ollen lisäkuluja. Ne koskisivat vain suuria hankkeita, joiden suunnittelukustannusten kokonaisuudessa käännöskulut eivät olisi merkittävässä asemassa. Kansainvälistä kuulemista koskevia hankkeita ei ole ollut esimerkiksi kemikaaliturvallisuuslain mukaisissa luvissa, jonka vuoksi kustannukset kohdistuisivat toiminannharjoittajille hyvin harvoin.

Yritysvaikutukset

Kemikaaliturvallisuuslain muutosehdotuksella ei ole merkittäviä yritysvaikutuksia, koska lupakäsittely on vastannut YVA-lain säännöksiä jo nykyään.

Valitusoikeuden laajentaminen ympäristövaikutusten arviointia koskevien lupahankkeiden osalta rekisteröityihin yhdistyksiin ja säätiöihin, joiden tarkoituksena on alueen luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen sekä päätöstä koskevan toiminnan sijaintialueen kunnalle voi lisätä lupapäätöksiin kohdistuvia valituksia. Valitusoikeus koskisi kemikaaliturvallisuuslain mukaisia lupia. Kemikaaliturvallisuuslain 126 ja 126 a §:n nojalla lupapäätöksen voisi kuitenkin edelleen panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Ympäristövaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Kemikaaliturvallisuuslakiin lisättäväksi ehdotettujen YVA-lakiin tehtävien viittausten osalta esityksellä voidaan katsoa olevan myönteisiä ympäristö- ja yhteiskunnallisia vaikutuksia niiden selkeyttäessä YVA-lain soveltamisalaa ja viranomaisten toimivaltaa. Kansainvälistä kuulemismenettelyä koskevat säännösehdotukset edistävät kansainvälisellä tasolla myönteisiä ympäristö- ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Kemikaaliturvallisuuslakiin lisättäväksi ehdotetut lupahakemuksen tiedottamista koskevat säännökset antaisivat YVA-direktiivin, Seveso III-direktiivin ja ympäristötiedodirektiivin vaatimusten mukaisesti yleisölle mahdollisimman kattavasti tietoa meneillään olevista kemikaaliturvallisuuslain mukaisista lupahankehakemuksista.

Kemikaaliturvallisuuslaissa valitusoikeuden laajentaminen hallintolaissa säädetystä valitusoikeudesta rekisteröityihin yhdistyksiin ja säätiöihin, joiden tarkoituksena on luonnon-, ympäristön tai terveydensuojelun edistäminen sekä sijaintialueen kuntiin turvaksi yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksia ympäristövaikutusten arviointia edellyttävissä hankkeissa.

5 Lausuntopalaute

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

6 §. Määritelmät. Pykälän 23 kohtaan 'yleisöllä, jota asia koskee' –määritelmää ehdotetaan muutettavan siten, että siihen lisättäisiin rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, joiden tarkoituksena on päätöksen kohteena olevan toiminnan sijaintialueella luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen. Kohta vastaisi Seveso III-direktiivin 3 artiklan 18 kohtaa, jonka mukaan määritelmällä tarkoitetaan myös valtioista riippumattomia järjestöjä, jotka edistävät ympäristönsuojelua ja täyttävät mahdolliset kansallisen lainsäädännön mukaiset vaatimukset. Määritelmän nojalla asianosaisten lisäksi asiassa osallisia voisivat olla myös järjestöt. Jotta direktiivissä tarkoitettuja järjestöjä voidaan yksilöidä, kansallisesti määrittely rajattaisiin rekisteröityihin yhdistyksiin ja säätiöihin. Lisäksi määritelmä rajattaisiin koskemaan vain rekisteröityjä yhdistyksiä ja säätiöitä, joiden yhdistys- tai säätiörekisteriin merkitty toimialue kattaisi kyseisen alueen luonnon-, ympäristön- ja terveydensuojelun edistämisen.

26 §. Ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottaminen luvassa. Pykälä ehdotetaan muutettavan siten, että siinä olisi selkeät viittaukset YVA-lain 25-27 §:iin. Pykälämuutoksella täydennettäisiin YVA-direktiivin 8 artiklan, 8 a artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 9 artiklan 1 kohdan toimeenpanoa. Muutoksella selkeytettäisiin kemikaaliturvallisuuslain ja YVA-lain suhdetta. Pykälässä veloitettaisiin turvallisuus- ja kemikaalivirasto huomioon ottamaan lupaharkinnassa

YVA-lain 26 §:ssä säädetty ympäristövaikutusten arviointia koskevat asiakirjat ja sisällyttämään perusteltu päätelmä lupapäätökseen. Muutokset eivät vaikuttaisi ratkaisukäytäntöön, sillä turvallisuus- ja kemikaalivirasto soveltaa YVA-lakia tältä osin jo nykyään. Pykälään lisättäisiin asetuksenantovaltuus valtioneuvostolle, jotta valtioneuvoston asetuksissa voitaisiin antaa tarkentavia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä ja lupapäätöksestä tiedottamisesta.

104 b §. Lupahakemuksesta tiedottaminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavan siten, että viittaus kumottuun julkisista kuulutuksista annettuun lakiin (34/1925) poistettaisiin ja viitattaisiin voimassa olevaan hallintolain 62 a §:ään, jossa säädetään julkisesta kuulutuksesta yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla. Kemikaaliturvallisuuslain mukaiset lupahakemukset katsotaan edelleen olevan tarpeen antaa tiedoksi julkisella kuulutuksella, koska ne voivat koskea asianosaisten lisäksi yleisöä, jota asia koskee. Poiketen yleislain säännöksestä kuulutusaika olisi kuitenkin vähintään 30 päivää. Poiketen hallintolain 62 b §:stä, joka koskee kuulutuksessa julkaistavia henkilötietojen käsittelyä, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja yhteystiedot, jotka sisältävät henkilötietoja ja sijaintitietoja tulisi poistaa viranomaisen verkkosivuilta vasta päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Toimivaltaisen lupaviranomaisen tehtävänä olisi huolehtia, että lupa-asian hakemusasiakirjat ovat sähköisesti nähtävillä vähintään kuulutusajan. Lupaviranomainen olisi vastuussa myös tietojen poistamisesta, mahdollisesta täydentämisestä tietoverkkoon sekä siitä, ettei tietoverkossa julkaista salassapidettäviä tietoja. Lähtökohtaisesti nähtävillä oleminen tarkoittaisi mahdollisuutta tutustua asiakirjoihin vain sähköisesti. Esimerkiksi suuria kartta-asiakirjoja ei kuitenkaan tietoteknisesti välttämättä pystytä julkaisemaan verkkosivuilla, jolloin nämä voitaisiin pitää nähtävillä viranomaisen määräämässä paikassa.

Pykälän 1 momentissa poikettaisiin hallintolain 62 b §:stä henkilötietojen nähtävilläpitoajan suhteen. Kemikaaliturvallisuuslain mukaisissa lupa-asiakirjoissa henkilötietoja voi olla toiminnanharjoittajien elinkeinotoiminnassa käyttämissä toiminimissä ja sijaintitietoja yhteystiedoissa. Hallintolain 62 b § mahdollistaisi tiedonsaannin kannalta välttämättömien henkilötietojen julkaisemisen julkisuuslain 16 §:n 3 momentin estämättä, mutta se velvoittaisi viranomaisen poistamaan henkilötiedot tietoverkosta hallintolain 62 §:n 2 momentissa ja 62 a §:n 2 momentissa tarkoitettua nähtävilläpitoajan jälkeen. Ehdotettua muutosta pidetään tarpeellisena asianosaisten ja yleisön tiedonsaannin turvaamiseksi. Tiedon käsittely olisi näin ollen lainmukaista luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 (jäljempänä EU:n yleinen tietosuojasäätös) 6 artiklan 1 kohdan e kohdan nojalla.

Vaarallisista aineista koskevista lupahakemuksista tiedottaminen edellyttää pidempää nähtävilläpitoaika kuin hallintolain 62 b §:ssä säädettäisiin muun muassa julkisella vallalla perustuslain mukaan olevan terveellisen ympäristön turvaamisvelvoitteen ja haitankärsijöiden aseman turvaamisen vuoksi sekä Euroopan unionin ympäristötietodirektiivin ja Seveso III-direktiivin asettamien velvoitteiden täyttämiseksi. Edellä mainitut direktiivit edellyttävät viranomaisia aktiivisesti ja järjestelmällisesti levittämään yleisölle ympäristötietoa erityisesti tietoverkon ja/tai sähköisten välineiden avulla ja asettamaan kuulemisen ja tiedottamisen eri vaiheille on kohtuulliset määrääjat, joilla mahdollistetaan, että yleisölle tiedottamiseen ja yleisön, jota asia koskee, valmistautumiseen sekä tehokkaaseen osallistumiseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon jää riittävästi aikaa. Kuulutusta koskevat säännökset olisivat myös vastaavat kuin ympäristölupaa koskevien kuulutusäätökset, jolloin julkinen kuulutus voitaisiin suorittaa yhtenäisesti tapauksissa, joissa sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain (764/2019) säännöksiä.

Tiedonsaannin kannalta välttämättöminä henkilötietoina voitaisiin pitää toiminnanharjoittajan nimeä ja toiminnan sijaintipaikan tietoja. Sähköisesti julkaistavissa hakemusasiakirjoissa ja kuulutuksessa olisi tarpeen ilmoittaa toiminnanharjoittajan nimi ja hankkeen sijainti, jotta asia tulisi riittävästi yksilöidyksi, ja jotta asianosaiset ja yleisö voisivat arvioida hankkeen ympäristövaikutuksia sen sijaintipaikan ympäristöön. Tietoja julkaistaessa viranomaisen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, ettei yleisessä tietoverkossa julkaista salassapidettäviä tietoja.

Toiminnan sijaintipaikka voi olla sama kuin henkilön asuinpaikka ja siten henkilöä koskeva tunnistetieto. Huomionarvoista kuitenkin on, että vaikka kyse olisikin luonnollista henkilöä koskevista tunnistetiedoista, liittyisi tämä tieto aina elinkeinotoimintaan. Näiden henkilötietojen näkymisestä tietoverkossa julkaistavassa kuulutuksessa ehdotetaan sen sallivaa säännöstä. Säännös olisi erityissäännös julkisuuslain 16 §:n 3 momenttiin nähden. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetään viranomaisen henkilörekisterin henkilötietoja sisältävän tiedon luovuttamisesta ja luovuttamisen edellytyksistä. Säännöksen mukaan tiedon saa luovuttaa, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Kun tieto luovutetaan internetin kautta, viranomainen ei voi varmistua luovutuksensaajan oikeudesta henkilötiedon käyttämiseen, koska tieto on kenen tahansa internetin käyttäjän saatavissa. Jotta kuulutus ja hakemusasiakirjat voisivat sisältää tiedottamisen kannalta olennaisen tiedon, on asiasta tarpeen säätää julkisuuslain edellä mainitusta säännöksestä poikkeavalla tavalla.

Ehdotuksen mukaisesti viranomaisen verkkosivuilla julkaistavat henkilötiedot olisi poistettava tietoverkosta viimeistään, kun lupapäätös on saanut lainvoiman, koska kuulutusta ja hakemusasiakirjoja ei ole tarpeen pitää tietoverkossa nähtävillä useita vuosia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lupahakemuksesta tiedottamisesta. Momenttia muutettaisiin siten, että säännökseen lisättäisiin viittaus kuntalakiin. Kuntalain (410/2015) 29 §:n mukaan kunnassa valmistelussa olevista asioista on annettava riittävästi tietoa asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Ehdotuksen mukaan vaikutusalueen kunnissa tieto kuulutuksesta julkaistaisiin kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedottaminen kunnissa voisi tapahtua esimerkiksi linkittämällä lupaviranomaisen kuulutus kunnan verkkosivuille. Tieto kuulutuksen julkaisemisesta tulisi olla nähtävillä toiminnan vaikutusalueen kuntien verkkosivuilla lähtökohtaisesti saman ajan kuin se olisi toimivaltaisen lupaviranomaisen verkkosivuilla eli vähintään 30 päivän ajan. Tieto kuulutuksesta tulisi julkaista kunnissa viipymättä sen jälkeen, kun kuulutus on julkaistu lupaviranomaisen verkkosivuilla. Säännös ei kuitenkaan estäisi kuntia tiedottamasta kuulutuksen julkaisemisesta verkkosivujen lisäksi myös muulla tavalla, jos sen katsottaisiin olevan tarpeellista yleisön osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi.

Sanomalehdessä tapahtuvan tiedottamisen on katsottava tehostavan tiedonkulkua ja se esitetään säilytettäväksi. Viranomaisen harkintavaltaa kuulutuksen julkaisemisesta koskevaan tiedottamiseen esitetään kuitenkin laajennettavaksi. Voimassa olevan lain mukaan kuulutuksen julkaisemisesta on tullut ilmoittaa vähintään yhdessä toiminnan vaikutusalueella leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Laista esitetään poistettavaksi ilmeisyysvaatimus, jolloin viranomainen voisi harkita nykyistä laajemmin sanomalehtitiedottamisen tarpeellisuutta.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin sanomalehti-ilmoituksella annettava tiedoksianto yleisölle, jota asia koskee. Sen sijaan pykälään lisättäisiin informatiivinen viittaus hallintolakiin. Lupahakemus annettaisiin erikseen tiedoksi yleisölle, jota asia koskee noudattaen mitä, hallintolain 55 §:ssä säädetään tiedoksiantotavoista. Käytännössä turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on kaavatietojen osalta tiedossa haetun toiminnan rajanaapurit ja muut asianosaiset, joille tieto toimittaisiin tavallisena tiedoksiantonä. Hallintolain 55 §:n edellytysten täyttyessä tiedoksiannon

voisi tehdä myös yleistiedoksiannon. Esimerkiksi eri järjestöjen yhteyttä hankkeeseen voi olla hankala arvioida, jolloin viranomaisen voi toimittaa tiedoksiannon yleistiedoksiannon. Jos asianomainen olisi ilmaissut halukkuutensa sähköiseen asiointiin, voitaisiin ilmoitus lähettää sähköisesti sähköisestä asiointista viranomaistoiminnasta annetun lain 19 §:n mukaisesti.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan lisättävän säännös, joka sisältäisi viittauksen [eduskunnan käsittelyssä olevaan] kansainvälistä kuulemistä koskevaan uuteen YVA-lain 29 a §:n 1 momenttiin. Valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa lupaviranomaisen olisi toimitettava hanketta koskeva lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle silloin, kun arviointimenettelyyn osallistuu Euroopan unionin jäsenvaltio. Lupahakemuksen olennaisia osia voidaan katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, minkälaisia rajat ylittäviä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia hankkeella voi olla ja miten sen aiemmissa vaiheissa antamat kommentit on otettu huomioon. Ympäristöministeriö toimittaisi hakemuksen edelleen jäsenvaltiolle. Lupahakemuksen toimittamista koskeva velvoite koskisi ainoastaan tilanteita, joissa arviointimenettelyyn on osallistunut toinen Euroopan unionin jäsenvaltio ja hankkeeseen olisi haettu kemikaaliturvallisuuslain soveltamisalan mukaista lupaa. Ehdotetulla muutoksella täydennettäisiin YVA-direktiivin 7 artiklan täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä. Kansainvälisen kuulemismenettelyn asiakirjojen toimittamiskustannuksista säädetään YVA-lain 38 §:ssä.

104 f §. *Lupapäätöksestä tiedottaminen.* Kemikaaliturvallisuuslakiin ehdotetaan lisättävän säännös lupapäätöksestä tiedottamisesta. Lakiin ehdotetaan lisättävän säännökset lupapäätöksen julkisesta kuulutuksesta sekä kansainvälisestä kuulemismenettelystä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lisättävän säännös lupapäätöksen julkisesta kuulutuksesta hallintolain 62 a §:n mukaisesti. Lupapäätöksen julkinen kuulutus on tarpeen, jotta yleisö saa myös tiedon annetusta päätöksestä. Hallintolain 62 b §:n nojalla turvallisuus- ja kemikaalivirasto julkaisisi julkisen kuulutuksen ja kuulutettavan asiakirjan tiedot, jollei salassapitoa koskevasta säännöksistä muuta johdu. Edellä mainitun pykälän mukaan henkilötiedoista julkaistaan kuitenkin ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot ja ne voidaan julkaista sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään. Asiakirjan nähtävillä asettamista koskevan ilmoituksen sekä julkisen kuulutuksen ja kuulutettavan asiakirjan sisältämät henkilötiedot olisi poistettava yleisestä tietoverkosta viranomaisen verkkosivuilta edellä 62 §:n 3 momentissa ja 62 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen nähtävillä pitoajan kuluttua. Sen lisäksi, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään kuulutuksen sisällöstä, lupapäätöstä koskevassa kuulutuksessa olisi mainittava myös päätöstä koskeva valitus-aika, jotta myös muilla muutoksenhakuoikeutetuilla kuin asianosaisilla olisi tieto valitusajasta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisättävän säännös, joka sisältäisi viittauksen [eduskunnan käsittelyssä olevaan] YVA-lain uuteen 29 a §:n 2 momenttiin. Lupaviranomaisen olisi toimitettava lupapäätös ja sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle, joka toimittaisi ne tiedoksi ympäristövaikutusten arviointiin osallistuneelle toiselle valtiolle. Lupapäätöksen olennaisia osia voidaan katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja kansainvälistä kuulemistä koskevat asiakirjat on otettu huomioon sekä sen, mitä toimia lupapäätös edellyttää tunnistettujen merkittävien haitallisten rajat ylittävien ympäristövaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi tai poistamiseksi sekä seuraamiseksi. Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse kemikaaliturvallisuuslain soveltamisalaan kuuluvasta hankkeesta, jolla on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeesta on järjestetty YVA-lain 5 luvussa tarkoitettu kansainvälinen kuulemismenettely. Velvoite lupapäätöksen toimittamisesta toiselle

valtiolle perustuu YVA-direktiivin 7 artiklan lisäksi Espoon sopimukseen ja koskisi YVA-menettelyyn osallistuneita valtioita. Kansainvälisen kuulemismenettelyn asiakirjojen kääntämiskustannuksista säädetään YVA-lain 38 §:ssä.

128 §. Valitusoikeus. Kemikaaliturvallisuuslakiin ehdotetaan lisättävän muutoksenhakusääntönsiin valitusoikeutta koskeva pykälä, jossa säädettäisiin tarkemmin valitusoikeudesta. Asianosaisten lisäksi valitusoikeus olisi myös sellaisilla rekisteröidyillä yhdistyksillä tai säätiöillä, joiden tarkoituksena on sijaintialueen luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen sekä päätöstä koskevan toiminnan sijaintialueen kunnalla.

Seveso III-direktiivin 23 artiklan b alakohta ja YVA-direktiivin 11 artiklan 1 kohta velvoittavat, että jäsenmaiden on varmistettava kansallisessa oikeusjärjestelmässä yleisöön kuuluville, jota asia koskee päätösten, toimien tai laiminlyöntien asiasisällön taikka niihin liittyvien menettelyjen laillisuus uudelleen tutkittavaksi. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentissa säädetään yleisesti asianosaisten valitusoikeudesta. Seveso III-direktiivin 3 artiklan 18 kohdan nojalla 'yleisöön, jota asia koskee' -määritelmään katsotaan myös kuuluvan järjestöjen valitusoikeuden puuttumiseen. Kemikaaliturvallisuuslakiin lisättäisiin näin ollen alueellisten järjestöjen lisäksi myös kuntien valitusoikeus kemikaaliturvallisuuslain nojalla annettavista lupapäätöksistä, jotka koskeva YVA-lain mukaisia hankkeita. Näin ollen valitusoikeus olisi järjestöillä ja kunnilla kaikista laajemmista kemikaaliturvallisuuslain nojalla annettavista päätöksistä. Århusin yleissopimuksen 9 artiklan nojalla jäsenmaiden on kansallisessa lainsäädännössä turvattava yleisön muutoksenhakuoikeus asianosaisten lisäksi järjestöille.

6.2 Kaivoslaki

40 §. Lupahakemuksesta tiedottaminen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti. Se sisältää viittauksen [nyt eduskunnan käsittelyssä olevan] hallituksen esityksen 50/2021 sisältämään YVA-lain uuteen 29 a §:än. Pykälä koskee lupaviranomaisen velvollisuuksia valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa. Lupaviranomaisen olisi toimitettava YVA-lain 28 §:ssä tarkoitettua hanketta koskeva lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle silloin, kun arviointimenettelyyn on osallistunut Euroopan unionin jäsenvaltio. Olennaisia osia voitaisiin katsoa olevan ainakin niiden osien, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, minkälaisia rajat ylittäviä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia hankkeella voi olla. Olennainen osa voisi olla myös, miten valtion YVA-menettelyn yhteydessä antamat kommentit on otettu huomioon. Ympäristöministeriö toimittaisi hakemuksen edelleen jäsenvaltiolle.

Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse kaivoslain soveltamisalaan kuuluvasta hankkeesta, jolla olisi todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeeseen sovellettaisiin YVA-lain 5 luvussa tarkoitettua kansainvälistä menettelyä. Lupahakemus toimitettaisiin toiselle jäsenvaltiolle, jos tämä olisi ilmoittanut osallistuvansa hankkeen YVA-menettelyyn. Ehdotetulla muutoksella täydennettäisiin YVA-direktiivin 7 artiklan täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä. Lupahakemuksen toimittamista koskeva velvoite koskisi ainoastaan tilanteita, joissa arviointimenettelyyn on osallistunut toinen Euroopan unionin jäsenvaltio.

58 §. Lupapäätöksestä tiedottaminen. Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 8 momentti, joka sisältäisi viittauksen [eduskunnan käsittelyssä olevaan] YVA-lain uuteen 29 a §:än. Lupaviranomaisen olisi toimitettava hanketta koskeva lupapäätöksensä sekä sen olennaisia osia koskevat

käännökset ympäristöministeriölle, joka toimittaisi ne edelleen arviointimenettelyyn osallistuneelle toiselle valtiolle. Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse kaivoslain soveltamisalaan kuuluvasta hankkeesta, jolla on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeesta on järjestetty YVA-lain 5 luvussa tarkoitettu kansainvälinen menettely. Lupapäätöksen olennaisia osia voitaisiin katsoa olevan ainakin niiden osien, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja kansainvälinen kuuleminen on otettu huomioon. Olennaisia osia olisivat lisäksi se mitä toimia lupapäätös edellyttää tunnistettujen merkittävien haitallisten rajat ylittävien ympäristövaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi tai poistamiseksi sekä seuraamiseksi. Lupapäätöksen toimittamista koskeva velvoite koskisi kaikkia YVA-menettelyyn osallistuneita valtioita.

6.3 Ydinenergialaki

23 §. Lupahakemuksen käsitteleminen. Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi *7 momentti*, joka sisältäisi viittauksen [ehdotettuun] YVA-lain uuteen 29 a §:än, joka koskisi lupaviranomaisen velvollisuuksia valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa. Lupaviranomaisen olisi toimitettava YVA-lain 28 §:ssä tarkoitettua hanketta koskeva lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle silloin, kun arviointimenettelyyn on osallistunut Euroopan unionin jäsenvaltio. Olennaisia osia voitaisiin katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, minkälaisia rajat ylittäviä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia hankkeella voi olla, ja miten valtion YVA-menettelyn yhteydessä antamat kommentit on otettu huomioon. Ympäristöministeriö toimittaisi hakemuksen edelleen jäsenvaltiolle.

Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse ydinenergiain soveltamisalaan kuuluvasta hankkeesta, jolla olisi todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeeseen sovellettaisiin YVA-lain 5 luvussa tarkoitettua kansainvälistä menettelyä. Lupahakemus toimitettaisiin toiselle jäsenvaltiolle, jos tämä olisi ilmoittanut osallistuvansa hankkeen YVA-menettelyyn. Ehdotetulla muutoksella täydennettäisiin YVA-direktiivin 7 artiklan täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta. Lupahakemuksen toimittamista koskeva velvoite koskisi ainoastaan tilanteita, joissa arviointimenettelyyn on osallistunut toinen Euroopan unionin jäsenvaltio.

Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi *8 momentti*, joka sisältäisi viittauksen [ehdotettuun] YVA-lain uuteen 29 a §:än. Lupaviranomaisen olisi toimitettava hanketta koskeva lupapäätöksensä sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle, joka toimittaisi ne edelleen arviointimenettelyyn osallistuneelle toiselle valtiolle. Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse ydinenergiain soveltamisalaan kuuluvasta hankkeesta, jolla on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeesta on järjestetty YVA-lain 5 luvussa tarkoitettu kansainvälinen menettely. Lupapäätöksen olennaisia osia voitaisiin katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja kansainvälinen kuuleminen on otettu huomioon sekä sen, mitä toimia lupapäätös edellyttää tunnistettujen merkittävien haitallisten rajat ylittävien ympäristövaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi tai poistamiseksi sekä seuraamiseksi. Lupapäätöksen toimittamista koskeva velvoite koskisi kaikkia YVA-menettelyyn osallistuneita, myös Euroopan unionin ulkopuolisia, valtioita, sillä velvoite lupapäätöksen toimittamisesta toiselle valtiolle perustuu YVA-direktiivin lisäksi Espoon sopimukseen.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annettua valtioneuvoston asetusta (685/2015) ja räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta annettua valtioneuvoston asetusta (819/2015) muutettaisiin lupakäsittelyn osalta tehtäviin viittauksiin YVA-lakiin muun muassa lupapäätöksen sisällöstä sekä tehtäisiin teknisiä korjauksia lainsäädännön täsmenämiseksi rikkomusmenettelyn johdosta.

Ulkoisista pelastussuunnitelmista annettuun sisäministeriön asetukseen (1286/2019) lisättäisiin Seveso III-direktiivin mukainen 'yleisö, jota asia koskee' -määritelmä.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan XX.XX.XXXX.

9 Suhde muihin esityksiin

Esitys YVA-lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 50/2021) on annettu eduskunnalle 8.4.2021. Ehdotuksen mukaisesti YVA-lakia muutettaisiin YVA-direktiiviä koskevan Euroopan komission aloittaman rikkomusmenettelyn johdosta. Ehdotuksessa on esitetty muutettavan muun muassa YVA-lain 26 §:ää sekä lisättävän uusi 29 a §, joihin tässä ehdotuksessa kemikaaliturvallisuuslakiin ja YVA-lain 29 a §:n osalta myös kaivoslakiin ja ydinenergi lakiin esitetään tehtävän viittauksia.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotettuihin säännöksiin liittyvät keskeiset perusoikeudet ovat perustuslain 20 §:n vastuu ympäristöstä (jäljempänä *ympäristöperusoikeus*) ja 10 §:n yksityiselämän suojan osalta henkilötietojen suoja.

Ympäristöperusoikeus, kansalaisvaikuttaminen ja osallistuminen

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Säännöksellä on läheinen yhteys perustuslain 2 §:n 2 momenttiin, jonka nojalla kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen.

Kemikaaliturvallisuuslakiin esitettyjen muutosten tarkoituksena on pääosin täydentää YVA-direktiivin ja Seveso III-direktiivin täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä, jonka voidaan katsoa parantavan säädöstasolla YVA-lain huomioon ottamista päätöksenteossa ja turvata päätöksentekoon liittyvää riittävät tiedonsaanti- ja osallistumismahdollisuuksia. Tällä voidaan katsoa olevan ympäristöperusoikeuden toteutumista edistävä vaikutus. (HE 309/1993 vp. s. 67) Esitetyt viittaussäännökset YVA-lakiin koskevat ympäristövaikutusten arvioinnin huomioonottamista lupakäsittelyssä sekä menettelyjä valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnissa. Muiden valtioiden osallistumismahdollisuuksien turvaaminen säädöksissä edistää tiedonsaantia kansalliseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon, millä voidaan myös omalta osaltaan katsoa olevan ympäristöperusoikeuden toteutumista edistävä vaikutus. Muutoksenhaun osalta valitusoikeus kemikaaliturvallisuuslaissa laajenisi 23 ja 58 §:ssä säädetyistä lupapäätöksistä myös alueellisille ympäristö-, luonto- ja terveysjärjestöille ja sijaintikunnille. Myös

tältä osin muutos voidaan katsoa olevan perustuslain 20 §:n 2 momentin sekä perustuslakivaliokunnan tulkinnan mukainen. (PeVL 38/1998 vp, s. 2)

Henkilötietojen suoja

Kemikaaliturvallisuuslakiin muutettavaksi ehdotettu 104 b §:n 1 momentti antaisi viranomaiselle mahdollisuuden luovuttaa rajatusti henkilötietoja julkisen kuulemisen yhteydessä.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Lisäksi henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Lähtökohtana mainitussa perustuslain momentissa on, että oikeushenkilöt eivät kuulu säännöksen soveltamisalaan. Toisaalta on kuitenkin huomattava, että henkilötiedon määritelmä on laaja. EU:n yleisen tietosuojasetuksen (EU) 2016/679 mukaan henkilötiedolla tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai suoraan tai epäsuorasti tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja.

Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä vakiintuneessa ratkaisukäytännössään katsonut, että tällaista sääntelyä on tarkasteltava perustuslain 10 §:n kannalta. Valiokunnan mukaan lainsäätäjän ratkaisuvaltaa rajoittaa paitsi perustuslain 10 §:n 1 momentti, jonka mukaan henkilötietojen suojasta säädetään lailla, myös se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvattun yksityiselämän suojan piiriin. Valiokunnan mukaan lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. (PeVL 14/2018 vp s. 2)

Perustuslakivaliokunta on tuonut esille, että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tulee suhteuttaa toisiin perus- ja ihmisoikeuksiin sekä muihin painaviin yhteiskunnallisiin intresseihin. Lainsäätäjän tulee turvata yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Perustuslakivaliokunta on painottanut, että yksityiselämän ja henkilötietojen suojalla ei ole etusijaa muihin perusoikeuksiin nähden. Arvioinnissa on kyse kahden tai useamman perusoikeussäännöksen yhteensovittamisesta ja punninnasta (PeVL 54/2014 vp ja PeVL 10/2014 vp). Perustuslakivaliokunta on korostanut erityisesti asiakirjajulkisuuden ja henkilötietojen suojan välistä tasapainoa (PeVL 14/2018 vp, s. 8 ja PeVL 22/2008 vp, s. 4/I).

Perustuslakivaliokunta on viranomaisten tietojen luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä arvioidessaan kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus voivat liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (PeVL 62/2010 vp, s. 4/I; PeVL 17/2016 ja PeVL 10/2014). Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin. (PeVL 59/2010 vp, s. 4)

Kemikaaliturvallisuuslakiin muutettavaksi ehdotetussa säännöksessä on kyseessä henkilötietojen luovuttamisen ajallinen laajentaminen suhteessa yleislakiin. Välttämättömyysvaatimus vastaa näin ollen perustuslakivaliokunnan vakiintunutta tulkintaa ja luovutettavat tiedot on yksilöity säännöksessä. Käytännössä henkilötietoja luovutetaan vain elinkeino toimintaan liittyvän toiminimen ja yhteystietojen osalta. Tiedonsaannin kannalta nämä tiedot ovat välttämättömiä ja henkilötietojen suojasta ei siten poiketa. Perustuslakivaliokunnan tulkinnan mukaan erottelua

puoltavat seikat saavat myös erityisen painoarvon säädettäessä viranomaisen oikeudesta luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä sähköisessä toimintaympäristössä (PeVL 12/2019 vp, s. 4). Säännösehdotus on EU:n yleisen tietosuojasetuksen mukaisesti tarkkarajainen ja oikeasuhtainen edellä esitettyjen perusteluiden nojalla.

Edellä esitetyn perusteella lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 6 §:n 23 kohta, 26 § ja 104 b §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 23 kohta laissa 1142/2016 ja 104 b §:n 1 ja 2 momentti laissa 358/2015, sekä
lisätään uusi 104 b §:n 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi sekä uusi 104 f ja 128 § seuraavasti:

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

23) *yleisöllä, jota asia koskee* yleisöä, johon onnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa tai yleisöä, jonka etua asiaa koskeva päätös koskee mukaan lukien rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, joiden tarkoituksena on alueen luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen;

26 §

Ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottaminen luvassa

Toiminnanharjoittajan on toimitettava 23 ja 58 §:ssä säädettyä lupaa hakiessaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 25 §:ssä tarkoitetut asiakirjat, jos kyseessä on edellä mainitussa laissa tarkoitettu ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävä hanke. Siltä osin kuin toimitettuihin asiakirjoihin sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samoja tietoja vaadita uudestaan.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on sisällytettävä ja huomioon otettava perusteltu päätelmä, ympäristövaikutusten arviointi sekä mahdollisten kansainvälisten kuulemisten tulokset antaessaan 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen lupapäätöksen noudattaen, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 26 §:ssä säädetään sekä varmistettava perustellun päätelmän ajantasaisuus noudattaen, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 27 §:ssä säädetään.

Tarkempia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä ja lupapäätöksestä tiedottamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

104 b §

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on annettava tämän lain nojalla tehty lupahakemus tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Kuulutus ja hakemusasiakirjat on kuitenkin oltava nähtävillä vähintään 30 päivän ajan. Kuulutus ja hakemusasiakirjat voivat sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot. Viranomaisen verkkosivuilla julkaistavat henkilötiedot on poistettava viranomaisen verkkosivuilta päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Tieto kuulutuksesta on julkaistava myös toiminnan vaikutusalueen kunnissa noudattaen, mitä kuntalain (410/2015) 108 §:ssä säädetään. Lisäksi tieto kuulutuksen julkaisemisesta on tiedotettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jolle asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen ole muutoin tarpeetonta. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on annettava lupahakemus erikseen tiedoksi yleisölle, jota asia koskee noudattaen, mitä hallintolaissa säädetään asiakirjan tiedoksiannosta.

Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointista annetun lain 29 a §:n 1 momentissa.

104 f §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on annettava tämän lain nojalla tehty lupapäätös tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Sen lisäksi, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään kuulutuksen sisällöstä, lupapäätöstä koskevassa kuulutuksessa on mainittava myös päätöstä koskeva valitusaika.

Lupapäätös annetaan erikseen tiedoksi yleisölle, jota asia koskee noudattaen, mitä hallintolaissa säädetään viranomaisen tiedoksiantovelvollisuudesta.

Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupapäätös sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:n 2 momentissa.

Jos lupapäätökseen sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia noudatetaan sen sijaan, mitä 1 momentissa säädetään, mainitun lain 14 §:ää.

128 §

Valitusoikeus

Valvontaviranomaisen päätöksestä saa hakea muutosta valittamalla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettujen asianosaisten lisäksi 23 ja 58 §:ssä säädetyistä lupapäätöksistä myös sellaiset rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, joiden tarkoituksena on kyseistä päätöstä koskevan toiminnan sijaintialueen luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen sekä päätöstä koskevan toiminnan sijaintialueen kunta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

kaivoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään kaivoslain (621/2011) 40 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi sekä 58 §:ään uusi 8 momentti, jolloin nykyinen 8 momentti siirtyy 9 momentiksi seuraavasti:

40 §

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle toiseen valtioon lähettämiseksi niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenetelystä annetun lain 29 a §:ssä.

58 §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupapäätös sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle toiseen valtioon lähettämiseksi niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenetelystä annetun lain 29 a §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

ydinenergilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ydinenergilain (990/1987) 23 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 260/2017 ja 964/2020, uusi 7 ja 8 momentti seuraavasti:

23 §

Lupahakemuksen käsitteleminen

Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle toiseen valtioon lähettämiseksi niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenetelystä annetun lain 29 a §:ssä.

Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupapäätös sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle toiseen valtioon lähettämiseksi niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenetelystä annetun lain 29 a §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi